

ЗМЕСТ

ЛІТАРАТУРАЗНАЎСТВА

Фалалееў У.У. Колер у паэме Міколы Гусоўскага "Песня пра зубра"	3
Пашкевіч А.А. Феномен узвышэнства ў беларускай літаратуры (ад "Нашай нівы" да "Узвышша")	6
Чаеўская М.К. Жанрава-стылявая асаблівасці апавяданняў Андрэя Мрыя	10
Евіч Л.М. Мелодыка-семантычныя прыёмы ў паэзіі Эдгара По ("The bells")	12
Вострыкава А.У. Музыка ў раманах Мілана Кундэры	16
Палова М.А. Вытокі тэатра сьвядомасці Макса Фрыша (фарс "Кітайская сцяна")	18
Кісялёва В.М. Андрэ Маруа аб Марселе Прусце (вопыт аналізу літаратурна-крытычнага эсэ) ..	22

МОВАЗНАЎСТВА

Алехна Т.В. Прадмовы Льва Сапегі да статута Вялікага княства Літоўскага 1588 г.: гісторыка-філалагічныя праблемы даследавання	25
Хвагіна К.У. Вопыт сістэмнага аналізу скланення назоўнікаў у статуце 1529 г.	27
Чарнаброўкіна Н.У. Антанімізацыя аказіянальных слоў	30
Чайка Н.У. Эліпсіс і імплікацыя як праявы асіметрыі моўнага знака	33
Шырокава М.А. Спраба канцэптуальнага і лінгвістычнага аналізу рамана Ф.М.Дастаеўскага «Бедныя людзі»	35
Міхалкіна Т.А. Лексічныя новаўтварэнні А.І.Салжаніцына	39
Панкратовіч Т.В. Стылістычная канвергенцыя асіметрычных моўных знакаў як экспрэсіўны фактар (на прыкладзе паэтычнага сінтаксісу М.А.Забалоцкага)	42
Тарасевіч А.Г. Да пытання аб ментальнай дамінанце ідыялекту	46
Дзясюкевіч В.І. Намінатывныя рады, дэскрыпцыі і цытацыі ў аповесці М.А.Булгакава "Сабачае сэрца"	48
Лапкоўская А.М. Сістэмнасць тэрмінаў беларускай батанічнай тэрміналогіі	51
Бабіч Ю.М. Колеравая і светлавая метафара ў творах Якуба Коласа	55
Рудэнка А.М. Функцыянальна-семантычны аналіз дзеяслова <i>рашаць/рашыць</i>	58

ЖУРНАЛІСТЫКА

Стральцоў Б.В. Маніпуляцыя акцэнтамі ў сучаснай перыёдыцы	62
Асіме Ніяз (КНР) Карэспандэнцыя і група карэспандэнцый (параўнальны аналіз жанраў беларускага і кітайскага друку)	65

ПЕДАГОГІКА, ПСІХАЛОГІЯ

Звонік І.Я. Пабудова навучальнага працэсу ў манаскіх школах на Беларусі	69
Шутава С.Г. Некаторыя асаблівасці ўспрымання і міжасабовага ацэньвання ў групе	72

ХРОНІКА

Прохарава С.М. XVI міжнародны кангрэс лінгвістаў	76
--	----

РЭЦЭНЗІІ

Супрун А.Я. Н.И.Толстой. Избранные труды. Том I: Славянская лексикология и семасиология ..	77
Сманцар А.П. І.Ф.Харламаў. Педагогіка	78

ПАМЯЦІ ВУЧОНАГА

Павел Іванавіч Ткачоў	79
-----------------------------	----

ВЕСНІК

Беларускага дзяржаўнага універсітэта

НАВУКОВА-ТЭАРЭТЫЧНЫ ЧАСОПІС

Выдаецца з сакавіка 1969 года
адзін раз у чатыры месяцы

СЕРЫЯ 4

Філалогія
Журналістыка
Педагогіка
Псіхалогія

1'98

КРАСАВІК

МІНСК
"УНІВЕРСІТЭЦКАЕ"

Нацыянальная
бібліятэка
Беларусі

а стоманочы – "стома начэй": *Цяжкія стомадні і стоманочы Матаюць кайданы ў клубок тугі.* (Я.Сіпакоў. Арыштант).

Антонімы могуць класіфікавацца і паводле характару семантычнай супрацьлегласці, якая выражаецца імі. Галоўная задача, што ставіцца пры такой класіфікацыі, 'заклучаецца ў выяўленні сувязі паміж унутранымі, семантычнымі ўласцівасцямі слоў дадзенага класа, з аднаго боку, і характарам іх супрацьпастаўлення ў антанімічных парах, радах (пара-дыгмах), цыклах і г. д., іх сінтагматычнымі ўласцівасцямі і прыналежнасцю да той ці іншай часціны мовы. – з другога⁶. На такія групы можна раскласіфікаваць і антанімічныя аказіяналізмы.

1. Найбольш пашыраную групу складаюць лексемы, якія выражаюць якасную процілегласць. Для слоў з якасным значэннем уласцівы такія апазіцыі, члены якіх характарызуюцца рознай ступенню праяўлення адной і той жа прыметы, якасці або ўласцівасці. Да гэтай групы можна аднесці такія пары аказіянальных слоў, як *белааблока – чарнахмара, гарачнасць – настыласць* і пад.

Наватворы *белааблока – чарнахмара* аб'яднаны наяўнасцю блізказначных структурна-семантычных частак *-аблока* (ад *воблака* – вялікая маса згусцелай вадзяной пары ў атмасферы) і *-хмара* (вялікае, звычайна цёмнае воблака, якое прыносіць дождж, град, снег), а антанімізуюцца паводле наяўнасці структурна-семантычных частак *бела-* і *чорна-*. Гэтыя часткі суадносяцца з прыметнікамі *белы* і *чорны*, якія ў літаратурнай мове з'яўляюцца антонімамі. Выконваючы ў мастацкім кантэксце функцыю параўнання, аказіянальнае прыслоўе *белааблока* мае значэнне 'як белае воблака', а прыслоўе *чарнахмара* – 'як чорная хмара': *Весялоць спее белааблока, Чарнахмара збіраецца скруха.* (Р.Барадулін. Эклезіяста).

Аказіяналізмы *гарачнасць – настыласць* называюць тэмпературныя з'явы ў прыродзе. Аказіянальны назоўнік *гарачнасць* (ад прыметніка *гарачы* – такі, які мае высокую тэмпературу, моцна нагрэты) ужываецца са значэннем 'высокая тэмпература, высокая ступень нагрэву', а назоўнік *настыласць* (ад *настылы* – такі, які стаў халодным, ахаладзіўся) у значэнні 'халоднасць': *О, рукі, Рукі ў ільнянай старонцы – Духмянасць поля і гарачнасць сонца.* (В.Зуёнак. Успамін); *Драўляны гатэль найтутэйшага стылю. Пастуканы кашлем і дзверы і сцены. Пакоя майго векавую настыласць і лета не выпаліць сонцам нясцерпным.* (К.Камейша. У леце палескім).

2. Група камплементарных антанімічных наватвораў уключае пары слоў, значэнні якіх "дапаўняюць адно аднаго да выражэння мяжы праяўлення той ці іншай уласцівасці, стану, адносін"⁶. Члены такіх пар па сваёй сутнасці з'яўляюцца гранічнымі, крайнімі. Сцвярджэнне значэння аднаго з іх раўназначна адмаўленню значэння другога. Да ліку камплементарных антанімічных наватвораў належаць апазіцыі тыпу *вершароб – непэат, землежыхар – незямлянін* і пад.

Аказіяналізм *вершароб* (ад *верш* у значэнні 'невялікі мастацкі твор, напісаны рытмізаванай мовай' і *рабіць* са значэннем 'вырабляць, майстраваць') іранічна называе асобу, якая піша вершы, а *непэат* (ад *пэат* са значэннем 'той, хто піша вершы') – асобу, якая не піша вершаў: *Я вершаў кніжак дзесяць выпек – О, я заядлы вершароб. Як на Парнас залез на прыпек, Сеў і патыліцу пашкроб.* (М.Скобла. Тарас на прыпеку); *Мож, разам падумаць пара, Нас чакаюць вякі за гарамі, Непэаты марудна гараць, А пэаты імгненна згараюць...* (Ю.Свірка. Год за годам...).

Аказіянальныя словы *землежыхар* і *незямлянін* аб'яднаны агульнай часткай, якая паводле свайго значэння суадносіцца з нарматыўным словам *Зямля* – трэцяя ад Сонца планета, якая верціцца вакол Сонца і вакол сваёй восі. У выніку наватвор *землежыхар* (ад *зямля* і *ыхар* – той, хто пражывае дзе-небудзь; насельнік) ужываецца са значэннем 'насельнік планеты Зямля', а слова *незямлянін* (ад *зямлянін* – насельнік планеты Зямля) – у значэнні 'насельнік іншай планеты': *Сін, сын сінечы, сей спрадвечныя сны і сілы на сёлы і сад. Цураючыся дня, царуй, чарай блакітнага віна чаруй землежыхара, што, быццам хваля, падае адной нагою ўслед другой.* (А.Разанаў. Месяцавае святло); *Хай выпаўзе – і Нію сэрца ўджаліць. Атруціць незямляніна навек.* (В.Аколава. Палачанка Ігрэна, альбо Вяртанне Скарыны).

Значная колькасць наватвораў размяшчаюцца ў адным кантэксце (*белааблока – чарнахмара; стомадні – стоманочы*), утвараючы стылістычную фігуру, якая ў мовазнаўчых і літаратуразнаўчых крыніцах называецца антытэзіай. Гэты прыём дазваляе аўтарам падкрэсліць несумяшчальнасць з'яў, наяўнасць дыяметральных супрацьлеглых прымет, раскрыць дыялектычную супрацьлегласць наваколля і службыць сродкам кантрастнай характарыстыкі.

Такім чынам, аналіз ужытых пэатамі наватвораў дазваляе зрабіць наступныя вывады:

1. Аказіянальныя словы могуць антанімізавацца. Прычым супрацьпастаўляюцца наватворы, ужытыя як у адным кантэксце, так і ў розных кантэкстах.

2. Антанімічныя аказіяналізмы класіфікуюцца паводле структуры, а таксама паводле тыпу выражаемай супрацьлегласці.

3. Наватворы, якія ўступаюць у антанімічныя адносіны, у вершаваных кантэкстах выкарыстоўваюцца ў якасці сродкаў вобразнай характарыстыкі і могуць утвараць стылістычную фігуру – антытэзу, што дапамагае лепшаму раскрыццю мастацкай ідэі твора.

¹ Родичева Э.И. К проблеме антонимии // Сб. Семантические и фонологические проблемы прикладной лингвистики. М., 1968. С.284.

² Кузнецова Э.В. Русская лексика как система. Свердловск, 1980. С.32.

³ Кочерган М.П. Лексична сполучванісць і антонімія (на матэрыялі тэмпаральных іменніків східнослов'янскіх мов) // Мовознавство. 1979. № 5. С.28; Киреев А.А. Об антонимах // Русский язык в школе. 1954. №3. С.10; Львов М.Р. К вопросу о типах лексических антонимов // Русский язык в школе. 1970. №3. С.73.

⁴ Морозова В.М. Способы выражения отношений антонимичности в именах существительных в современном русском языке // Сб. Актуальные вопросы лексики, словообразования, синтаксиса и стилистики. Уч. зап. Куйбышевского гос. пед. ин-та. Куйбышев. 1973. С.71.

⁵ Новиков Л.А. Антонимия в русском языке (семантический анализ противоположностей в лексике). М., 1973. С.195.

⁶ Там жа. С.233.

Н.УЧАЙ.А

ЭЛІПСІС І ІМПЛІКАЦЫЯ ЯК ПРАЯВЫ АСІМЕТРЫІ МОЎНАГА ЗНАКА

Знешняе падабенства з'яў эліпсіса і семантычнай імплікацыі, неадназначнасць трактоўкі тэрміна "імпліцытнасць" дае падставы некаторым даследчыкам змешваць гэтыя паняцці ці тлумачыць з'яву з семантычнай імплікацыяй тэрмінам "эліпсіс". Частка даследчыкаў атаясамлівае паняцці **эліпсіс** і **семантычная імплікацыя** і лічыць, што прынята размяжоўваць два віды эліпсіса: **граматычны** (сказы з агульным элементам) і **семантычны** (па тэрміналогіі Н.Д.Аруцюнавай, дзе назіраецца "сціранне" з плана зместу сказа). С.Я.Нікіціна лічыць, што "пад эліпсіс не граматычнага эліпсіса падыходзяць выпадкі з семантычным ці сэнсавым эліпсісам тыпу *Сядзець за кнігай <...>*. Магчыма, падобны тып эліпсіса лепш назваць семантычнай кампрэсіяй паведамлення"¹. Не размяжоўвае паняцці **эліпсіс** і **імплікацыя** і К.Кажэўнікава, якая лічыць, што існуюць дзве разнавіднасці імпліцытнасці: імпліцытнасць як лагічная аперацыя і імпліцытнасць, заснаваная на кантэкстуальных сувязях. Апошняя, на дулік даследчыцы, ёсць ні што іншае, як семантычны эліпсіс. Кантэкстуальна няпоўныя сказы тыпу *Петров заметил, что ручка не у него. Забыл дома* Б.Х.Бітдасаран таксама лічыць граматычным відам імпліцытнага. Асноўным аргументам на карысць сваіх довадаў вучоны прыводзіць меркаванне, што "поўная думка выражаецца няпоўным сказам"². Ф.Б.Сітдзікава разглядае эліпсіс як адзін са сродкаў імпліцытнага ў мове. С.С.Дзікарова кваліфікуе прыклады з семантычнай імплікацыяй як глабальны эліпсіс. А.У.Арнольд наогул ставіць у адзін рад такія з'явы, як падразумяванне, падтэкст, прэсупазіцыя, алюзія, імплікацыя і эліпсіс. Узнікаюць сумненні ў лагічнай правамернасці падобных трактовак. Па-першае, змешваюцца паняцці **імплікацыя** і **эліпсіс**. Імплікацыяй неабходна лічыць наяўнасць дадатковага, падразумяваемага сэнсу, які выцякае з суадносін адзінак тэксту, гэта дадатковы сэнсавы ці эмацыянальны змест, які рэалізуецца за кошт нелінейных сувязей паміж адзінкамі тэксту. А імпліцытнасць, у сваю чаргу, характарызуецца асіметрыяй плана выражэння і плана зместу, пры гэтым сэнс выказвання аказваецца значна шырэйшым за сваё выражэнне ў моўных адносінах. Гэта сказы тыпу

1. – Ты і сястру возьмеш з сабой?
– Мне без яе нельга.
2. – Можна яго папрасіць, каб папігнаваў рэчы?
– Ён – не лакей.

У першым прыкладзе назіраецца лагічная аперацыя сцвярджэння на аснове апасродкаванага вываду, і адказ трэба разумець як *Так, вазьму*. У другім – адмаўленне на аснове апасродкаванага вываду – простага катэгорычнага сілагізма, і адказ неабходна разумець як *Не, нельга*. Відавочна, што перад намі канструкцыі з імпліцытнай семантыкай. Але ж ці маюць падобныя канструкцыі дачыненне да эліптычных? Эліпсіс азначаецца як "пропуск у маўленні ці тэксце падразумываемай моўнай адзінкі, структурная непаўната сінтаксічных канструкцый"¹. Напрыклад: *Макоўчыка праз тыдзень асколкам у пазваночнік... Трэба ў горад – бярэш палку і айда. Дваццаць кіламетраў – за тры з паловай гадзіны і ў горадзе. Ану пусці. Я – да начальства* (В.Быкаў). Для разумення сэнсу падобных сказаў патрабуюцца не вывады на аснове лагічных аперацый, а **кантэкст**. Ды і структура сказаў з семантычнай імплікацыяй і з эліпсісам дзеяслова адрозніваецца: у першым выпадку гэта фармальна поўныя, структурна завершаныя канструкцыі, а ў другім – няпоўныя з эліпсаваным дзеясловам. Такім чынам, структура апошніх сказаў з'яўляецца парушанай. Таму нельга не пагадзіцца з думкай А.І.Шэндэлс, якая разумее тэрмін **імпліцытны** як "скрыты", "не выражаны" сэнс, а **эліптычны** – як "скарочаны", "рэдукаваны", і што з'ява эліпсіса не адносіцца да з'явы імпліцытнасці, таму іх неабходна размяжоўваць. Падобнага пункту погляду на праблему прытрымліваецца і Н.А.Паніна, якая лічыць, што "нельга разглядаць у якасці імпліцытных эліпсаваных (з апушчанымі кампанентамі) канструкцый"². Размяжоўваюць гэтыя паняцці Л.В.Лісочанка і Т.А.Коласава, кваліфікуючы аднак пры гэтым з'яву з семантычнай імплікацыяй тэрмінам **семантычны эліпсіс**. Тэрмін **эліпсіс**, як адзначалася вышэй, закранае толькі план выражэння сказа, яго фармальную арганізацыю. Семантыка падобных канструкцый крайне выразная.

1 – З кім ты там гаманіў? – сустрэў дзед Дзяніс, калі Васіль увайшоў на двор.
– Ат, Грыбок (І.Мележ).

2 – Дзе ён? – абарвала яго хліпанне Ганна.

– За прыгрэбнікам на калодзе... (І.Мележ).

– Што ж, з рабёнкам у строй? – здзівіўся Кулеш (В.Быкаў). Без маёй запіскі нікому ні манеткі.

Мне ж вельмі важна цябе ў саюзнікі (А.Макаёнак).

Тэрмін **семантычны эліпсіс** (паводле Л.В.Лісочанкі і Т.А.Коласавай) павінен абазначаць пропуск ці скарачэнне элемента семантычнай структуры сказа, яго дэнатат ці сігніфікат. Але ні дэнатат, ні сігніфікат у сілу сваёй анталагічнай асаблівасці скарачацца ці рэдукавацца не могуць (як можна "скараціць" пазамоўную рэалію ці ўяўленне аб ёй?). У прыведзеных прыкладах перад намі кампрэсія плана азначальных. Значыць, тэрмін **семантычны эліпсіс** не раскрывае сутнасці з'явы з семантычнай імплікацыяй. Тое самае можна сказаць у дачыненне да тэрміна **імплікацыя** (імпліцытны), якім некаторыя даследчыкі спрабуюць растлумачыць з'яву эліпсіса (В.Х.Багдасаран, Ф.Б.Сіт-дзікава і інш. называюць няпоўныя сказы граматычным відам імпліцытнага).

Калі з'яўляецца слухным, што тэрмін імпліцытнасць абазначае наяўнасць дадатковага сэнсу сказа, выведзенага шляхам лагічных аперацый, то ўзнікае пытанне: якое дачыненне да выяўлення падобных высноў мае граматычная структура сказа? І наогул, ці могуць стасавацца паміж сабой паняцці **граматычны і імплікацыя**? Відавочна, што тэрмін **граматычная імплікацыя** не раскрывае сутнасці з'явы эліпсіса. Сказы тыпу

1 – Камандзір вайскоўцаў карае?

– Без гэтага нельга (гэта значыць, што карае).

2 – Скора закончыцца лекцыя?

– Яна толькі пачалася (гэта значыць – не).

3 – Далёка яшчэ да вёскі?

– Тры гадзіны пешшу (гэта значыць – далёка).

Прыведзеныя сказы з'яўляюцца поўнымі. Тым не менш гэта не перашкаджае ім мець значэнне значна шырэйшае за нададзенае планам выражэння.

Такім чынам, аналіз прыведзеных з'яў і паняццяў дае падставы зрабіць выснову аб мэтазгоднасці размежавання з'яў эліпсіса і семантычнай імплікацыі.

Але гэта не значыць, што паміж імі няма нічога агульнага. Эліпсіс і семантычная імплікацыя могуць быць уласцівы толькі сказу (паведамленню). А калі эліптычны сказ разглядаць як складаны моўны знак (згодна з поглядамі Н.Д.Аруцюнавай, В.Г.Гака, Я.В.Гулыгі і інш.), то ён павінен мець дэнатат. Дэнататам у эліптычным сказе з'яўляецца сітуацыйны факт, падзея аб'ектыўнай рэчаіснасці, прадметныя сувязі і адносіны. Але ні ў эліптычных сказах, ні ў сказах з семантычнай імплікацыяй не назіраецца поўнай адпаведнасці плана

зместу і плана выражэння. Параўнаем эліптычны сказ *Я – на гарышча! – адразу сагнаўшы ўсмішку, сказала Марыя* (В.Быкаў) і сказ тыпу – *Я магу пайсці пагуляць? – Зрабі спачатку ўрок!*

Дэнататам эліптычнага сказа з'яўляецца паведамленне аб дзеянні, аднак перадаецца яно без ужывання дзеяслова. Кантэкст канкрэтызуе апушчаны дзеяслоў. У імпліцытным сказе перадаецца адмаўленне нетыповымі для яго сродкамі. Сэнс сказа з'яўляецца непразым і выводзіцца пры дапамозе пэўнай лагічнай аперацыі альбо агульным веданнем з'яў рэчаіснасці і іх сувязей удзельнікамі камунікацыі. Гэта значыць, што ў аснове такіх з'яў ляжыць прыцып асіметрычнага дуалізму моўнага знака. Прырода лінгвістычнага знака з'яўляецца адначасова зменнай і рухомай.

Што атрымліваецца ў эліптычных сказах? Сказ *Я цябе ў батальён* (В.Быкаў) прыстасоўваецца да канкрэтнай сітуацыі: неўжыванне дзеяслова можа быць абумоўлена камунікатыўнымі задачамі, стылістычнымі функцыямі альбо проста яго неактуальнасцю. Значыць, эліптычны сказ (як моўны знак) змяняецца толькі часткова (план выражэння). Але ён застаецца тоесным (ці адэкватным) самому сабе (свайму інварыянту) і абазначае дзеянне. У сказах з імпліцытнай семантыкай тыпу – *Ты вяртаешся з інстытута? – У нас канікулы* назіраецца імкненне моўнага знака валодаць іншымі значэннямі і функцыямі ў рамках пэўнай моўнай сітуацыі, чым яго ўласны дэнатат, яго пазасітуацыйнае значэнне. Дэнатат і сігніфікат сказа ўвесь час выходзяць за рамкі, прызначаныя ім партнёрам: азначаючае імкнецца валодаць іншымі значэннямі і функцыямі, чым яго ўласная (сказы з семантычнай імплікацыяй), азначаемае імкнецца да выражэння сябе іншымі сродкамі, чым яго ўласны знак (значэнне дзеяння бездзеяслоўным сказам). **Яны асіметрычныя**. Пры гэтым у сказах з семантычнай імплікацыяй назіраецца тэндэнцыя да аманіміі моўных знакаў. Сказ тыпу *Я не лакей* можа мець сваё ўласнае прамое значэнне, аднак ужываецца ў другім значэнні. Напрыклад:

– Дапамажыце паднесці рэчы.

– Я не лакей (гэта значыць – не дапамагу).

Перад намі аманімічныя моўныя знакі, якія могуць ужывацца ў розных функцыях і значэннях. У эліптычных і з сказах назіраецца тэндэнцыя да сінаніміі моўных знакаў.

Ад рэчкі мы прайшлі
цераз поле і пайшлі ў лес.

Ад рэчкі мы цераз поле – у лес
(В.Быкаў).

Значэнне эліпсаванага дзеяслова ў другім прыкладзе хоць і не з'яўляецца канкрэтным, але яно сіланічнае дзеяслову ісці і абазначае інтэнсіўны рух. Такім чынам, **паняцці эліпсіс і семантычная імплікацыя з'яўляюцца відавочна ў адносінах да родавага – асіметрычнага дуалізму моўнага знака**. Размежаванне дзіўных паняццяў дазваляе кваліфікаваць з'явы з асіметрыяй плана зместу і выражэння па крытэрыях сінанімічнасці-аманімічнасці.

¹ Никитин С.Е. О семантическом эллипсисе в предложных сочетаниях // Проблемы лингвистического анализа. М., 1966. С.140–141.

² Багдасарян В.Х. К вопросу об имплицитном в языке // Философия и методологические вопросы науки. Ереван, 1977. С.103.

³ Лінгвістычэскі энцыклапедычны слоўварь. М., 1990. С.592.

⁴ Паніна Н.А. Имплитность языкового выражения и ее типы // Значение и смысл речевых образований. Калинин, 1979. С.52.

М.А. ШЫРОКАВА

СПРОБА КАНЦЭПТУАЛЬНАГА І ЛІНГВІСТЫЧНАГА АНАЛІЗУ РАМАНА Ф.М.ДАСТАЕЎСКАГА «БЕДНЫЯ ЛЮДЗІ»

Першы раман Дастаеўскага неаднаразова звяртаў на сябе ўвагу філолагаў. Літаратуразнаўцы В.Вятлоўская, В.Нячаева і інш.¹ падкрэслівалі сувязь творчасці мастака гэтага пярэдня з творамі пісьменнікаў-сентыменталістаў. Лінгвістычны аналіз праводзіўся шэрагам даследчыкаў. В.Вінаградаў разглядаў стыль лістоў Дзевушкіна як пэўнага сацыяльнага характару. В.Іванчыкава апісала найбольш тыповыя для Дастаеўскага сінтаксічныя канструкцыі, не вызначаючы іх ролю ў пабудове мастацкага цэлага яго твораў².

Наша даследаванне праводзіцца ў галіне кагнітыўнай лінгвістыкі, якая забяспечвае, на наш погляд, такі падыход да тэксту, які ўлічвае яго мастацкасць і цэласнасць. Крытэрыем мастацкасці твора з'яўляецца, паводле Даста-